

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2017/2018

TÉMA č. 1

Problematika identity v Pavlovej zvesti / The Question of Identity in the Message of Paul

Cieľ práce: Konceptualizácia a reinterpretácia Pavlovej zvesti v rámci judaizmu z hľadiska významu a zástoja kultúrno-spoločenskej identity v starovekej antickej spoločnosti.

Goal: Conceptualization and reinterpretation of Paul's message within Judaism from the perspective of the importance and role of cultural and social identity in the Ancient world.

Forma štúdia: denné, externé

Jazyk: slovenský, anglický

Školiteľ: doc. Mgr. František Ábel, PhD.

Anotácia: Otázka identity je z hľadiska súčasného stavu poznania kľúčovou pre porozumenie Pavlovho teologického myslenia, spôsobu, akým svoje myšlienky koncipuje, vrátane rétoriky, ktorou ich prezentuje svojim adresátom. V prvom rade si musíme uvedomiť, že všetko, čo dnes zaradíme do oblasti náboženských skúseností a kategórie „náboženstvo“, malo v antike veľmi odlišný status a bolo integrálnou súčasťou minimálne šiestich oblastí každodenného života: etnikum (etnos), (národný) kult, filozofia, rodinné tradície/domestikovaná bohoslužba (pobožnosť), dobrovoľné spolky a združenia (kolégiá/thiasoi), a astrológia a mágia.¹ Každá súčasť civilného života bola nejakým spôsobom spojená s niektorou z vyššie uvedených kategórií, ktoré v súčasnosti zaradíme do oblasti náboženstva. Práve to vysvetľuje, prečo bola kultúrno-spoločenská identita (vrátane etnickej) kľúčovou otázkou života vtedajšej spoločnosti.

V tejto súvislosti je však potrebné korigovať niektoré dlhodobou zaužívané predpoklady a zovšeobecnené názory, akoby šlo o vnútorne homogénne, zvonka jasne ohraničené skupiny. Napríklad, Rogers Brubaker² v tejto súvislosti upozorňuje, že aktuálne poznatky z antropológie, kognitívnych vied, starovekých textov, vrátane Pavlových listov sú svedectvom omnoho väčšej dynamiky, ktorá v tejto oblasti pôsobila. Súvisí to aj s otázkou etnickej identity Pavlových adresátov. Z obsahu jeho listov sa nedá presne určiť, aká skutočne bola etnická identita týchto veriacich. Isté je len to, že išlo o Nežidov. Pavlove listy nám však umožňujú poznať bližšie Pavlovu konštrukciu toho, kto títo Nežidia sú. Caroline J. Hodge v tejto súvislosti poznamenáva (odvolávajúc sa predovšetkým na protagonistov feministickej teológie), že Pavlova rétorika je normatívna, nie deskriptívna a jeho cieľom je priviesť týchto Nežidov k tomu, aby mysleli a správali sa určitým spôsobom, ktorý zodpovedá Pavlovej vlastnej predstave a názorom³. Podľa Brubakera je preto treba etnickú identitu analyzovať a interpretovať ako proces identifikácie a kategorizácie, sebaepochopenia a sociálneho umiestnenia, vrátane schopnosti vytvárať zoskupenia.⁴

V tomto rozmanitom kultúrno-spoločenskom prostredí s množstvom sociálnych formácií, sa generovali kategórie, okolo ktorých mohli ľudia vytvárať rôzne aliancie: domácnosti, patróni a klienti, združenia, susedstvá, spolky remeselníkov, náboženské kultury, trhoviská, a pod. Hovoriť o identite ako o procese, ktorého základom je identifikácia a kategorizácia znamená brať do úvahy celú túto širokú rozmanitosť. To nám pomáha porozumieť lepšie aj otázke identity Pavlových adresátov – nežidovských veriacich v Krista –, jej významu a dôležitosti v ich aktuálnej situácii, a týmto spôsobom aj vlastnému obsahu Pavlovej zvesti.

¹ RUNESSON, Anders. The Question of Terminology: The Architecture of Contemporary Discussions on Paul. In NANOS, M. D., ZETTERHOLM, M. (eds.). *Paul within Judaism: restoring the First-Century Context to the Apostle*. Minneapolis : Fortress Press, 2015, s. 61, pozn. 14.

² BRUBAKER, Rogers. *Ethnicity Without Groups*. Cambridge, MA : Harvard University Press, 2004.

³ HODGE, Caroline Johnson. The Question of Identity: Gentiles as Gentiles – but also Not – in Pauline Communities. In NANOS, M. D., ZETTERHOLM, M. (eds.). *Paul within Judaism: restoring the First-Century Context to the Apostle*. Minneapolis : Fortress Press, 2015, s. 153 – 173.

⁴ Brubaker argumentuje, že pojem „identita“ by mohol byť nahradený tromi slovnými zoskupeniami: „1) identification and categorization, 2) self-understanding and social location, 3) commonality, connectedness and groupness.“ In BRUBAKER, R. *Ethnicity Without Groups*, s. 41 – 48.

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2017/2018

TÉMA č. 2

Pastorálna výzva – sexuálne zneužívanie detí a adolescentov / Pastoral challenge – sexual abuse of children and teenagers

Forma: denná

Jazyk, v ktorom sa štúdium uskutoční: slovenský

Školiteľ: Dr. h. c. prof. ThDr. Július Filo

Cieľ práce: Po vymedzení problematiky skúmaného fenoménu, oblastí výskytu, možnej motivácie aktérov a neblahých dôsledkov pre obeť:

Navrhnuť primerané teologické spôsoby zvládnutia otázky viny, prekonávania inklinácie u aktérov a dôsledkov ublíženia u obetí

Rozpracovať účinné metódy predchádzania skúmaného fenoménu a duchovnej pomoci pre ľudí postihnutých skúmaným fenoménom.

Goals of the study: After definition of the researched phenomenon, areas of appearance, possible motivation of guilty person and the harmful implications to the victims: to propose adequate theological ways of handling of the issue of guilt, overcoming the inclination of the guilty person and harmful implications to the victims to develop effective methods of prevention of the researched phenomenon and the spiritual assistance to the affected persons

TÉMA č. 3

Božia milosť a Božia spravodlivosť v etike Evanjelia podľa Matúša / God's Grace and God's Justice In The Ethics Of The Gospel According To Matthew

Cieľ práce: Objasniť vzťah Božej milosti a Božej spravodlivosti a vplyv tohto vzťahu na pochopenie Ježišovej etiky ako je formulovaná v Evanjeliu podľa Matúša.

Goal: To clarify the relation of God's grace and God's justice and the influence of this relation on the understanding of Jesus' ethics as formulated in the Gospel according to Matthew.

Jazyk štúdia: slovenský

Forma štúdia: denná

Školiteľ: doc. Mgr. Ondrej Prostredník, PhD.

Anotácia: Cieľom výskumu pri riešení zadanej témy je objasnenie vzťahu Božej milosti a Božej spravodlivosti a vplyv tohto vzťahu na pochopenie Ježišovej etiky ako je formulovaná v Evanjeliu podľa Matúša. Klaus Wengst vo svojej práci „Recht und Gerechtigkeit -- Gericht und Erbarmen: Beobachtungen im Matthäusevangelium“ (Theologische Quartalschrift, 195 no 2 2015, p 119-134) prichádza s tézou, podľa ktorej spravodlivosť ako ústredná téma Ježišovej zvesti o kráľovstve Božom presahuje to, čo je možné uskutočniť prostredníctvom zákona. Pre zlyhania v plnení zákona a preto, že v živote je veľa oblastí, ktoré zákon nemôže postihnúť, sa v Ježišových obrazoch o súde objavuje moment milosrdenstva a spravodlivosť a milosť stoja vo vzájomnom napätí. Wengst vo svojej práci otvára množstvo otázok najmä svojím dôrazom na súvislosť medzi judaizmom a textami Novej zmluvy. S dôrazom na závislosť novozmluvných textov od literatúry judaizmu obdobia druhého chrámu sa stretávame aj v práci Františka Ábela „The Psalms of Salomon and the Messianic Ethics of Paul, (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 2. Reihe, 416, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016). Ábel sa tiež venuje napätiu Božej spravodlivosti a milosti vo vzťahu k súde a prichádza s tézou, že skutky veriaceho sú pre Pavla pri Božom súde rovnako významným kritériom ako viera v Božiu milosť. V navrhovanej práci analýza relevantných textov Evanjelia podľa Matúša pri zohľadnení súčasného výskumu závislosti novozmluvných textov od judaistickej literatúry obdobia druhého chrámu bude predstavovať ďalší príspevok do pokračujúcej vedeckej diskusie o vplyve vzťahu Božej spravodlivosti a Božej milosti na etiku novozmluvných spisov.

Témy dizertačných prác pre akademický rok 2017/2018

TÉMA Č. 4:

Apokalyptika ako významný zdroj židovského mysticizmu / Apocalyptic As an Important Source of Jewish Mysticism

Goal: To explore the development of selected apocalyptic motives in Jewish mystical texts and to demonstrate the relevance of early Jewish mysticism to New Testament theological motives and NT interpretation.

Forma štúdia: denná

Jazyk, v ktorom sa štúdium uskutoční: slovenský

Školiteľ: doc. ThDr. Sidonia Horňanová, PhD.

Anotácia: Už I. Grünwald a pred ním G.G. Scholem presvedčivo ukázali, ako sa apokalyptika rozvinula v židovskej mystickej literatúre, v ktorej je dôraz položený na kontempláciu Božích palácov (hejchal) a Božieho trónu (merkava). Korene židovského mysticizmu v rozvinutej podobe (tzv. hejchalotický a merkavotický mysticizmus) siahajú do apokalyptických textov intertestamentárneho obdobia a v užšom zmysle do kozmologických apokalýps, v ktorých sa opisuje výstup do neba, do sféry okolo Božieho trónu, s cieľom preniknúť do Božích tajomstiev, pričom tieto opisy môžu vrcholiť transformáciou vizionára na anjelskú bytosť či dokonca intronizáciou vizionára. Predmetom analýzy v dizertačnej práci budú vybrané motívy v židovských apokalýpsách a skúmanie ich ďalšieho rozvinutia v skorom judaizme a ranom kresťanstve. Doktorand pri spracovaní témy bude môcť nadviazať na viaceré vedecké práce školiteľky (napr. na monografie *Židovská apokalyptika, Eschatologické predstavy v Kumráne v kontexte intertestamentárneho judaizmu: pešer, mesiáske a mystické texty*). Dizertačná práca po úspešnom dosiahnutí cieľa sa môže stať príspevkom v oblasti výskumu intertestamentárneho judaizmu, kumranológie a raného kresťanstva.

TÉMA Č. 5:

Lutherova teológia v evanjelických spevníkoch na území dnešného Slovenska / Luther's theology in the Evangelical hymn books in the territory of Slovakia

Cieľ práce: Cieľom práce je podať ucelený pohľad na Lutherovu teológiu v evanjelických spevníkoch na území dnešného Slovenska – *Tranoscius* (1636), *Zpěvník evangelický* (1842) a *Evanjelický spevník* (1992). Rovnako chceme prehĺbiť poznanie Lutherovej teológie, ktorá sa odzrkadlila aj v duchovnej piesni a napokon zhodnotiť prínos týchto duchovných piesní s reformačným odkazom v evanjelických spevníkoch. Súčasťou práce je aj porovnanie vybraných piesní z teologického hľadiska s piesňami, ktoré vznikajú počas postupne sa prejavujúcich iných vieroučných prúdov prichádzajúcich na územie Slovenska.

Goal: The aim of this thesis is to provide a comprehensive view of Luther's theology in the Evangelical hymn books in the territory of Slovakia - *Tranoscius* (1636), *Zpěvník evangelický* (1842) and *Evanjelický spevník* (1992). We also want to increasing the understanding of Luther's theology, which was reflected in spiritual songs and finally to assess the contribution of these spiritual songs of Reformation heritage in the evangelical hymn books. Part of this thesis is also comparison of selected songs from a theological view with songs that arise during the process are exhibiting other doctrinal currents coming into the territory of Slovakia.

Forma štúdia: denná a externá

Jazyk, v ktorom sa štúdium uskutoční: slovenský

Školiteľ: doc. PhDr. Miloš Klátik, PhD.